

ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ
SUPREME BAR COUNCIL

ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул.Калоян1-а 1000 София, тел.986-28-61,987-55-13, факс 987-65-14,
e-mail:VASarch@bitex.com

К
Комисията
на Висшия адвокатски съвет
в София
15.02.2007

Изх. №
Дата 15.02.2007г.

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД

СТАНОВИЩЕ

от Висшия адвокатски съвет по конституционно дело №11/2006год.

ГОСПОДА СЪДИИ,

По искането на Омбудсмана на Република България за установяване противоконституционността на разпоредбите на чл.143, ал.4 и чл.186, ал.1 от Административно процесуалния кодекс (ДВ бр.30/11.04.2006г.) изразяваме следното становище:

Относно разпоредбата на чл.143,ал.4 АПК

Когато жалбата против административен акт бъде отхвърлена или оттеглена, жалбоподателят „заплаща всички направени по делото разноски, включително минималното възнаграждение за един адвокат..., „ ако е била ползвана защита от него.

Разпоредбата явно противоречи на принципа на правовата държава установен с чл.4, ал.1 от Конституцията на Република България. Правова е държавата, която спазва и защитава закона, който е създала. това между другото означава, че нейните административни органи следва да издават законосъобразни административни актове били те индивидуални или нормативни. Срещу това задължение на административните органи стои правото на всички граждани и юридически лица да оспорват тези актове при тяхна незаконосъобразност. (чл.120,ал.2 от Конституцията).

Това право не може да бъде пълноценно упражнено при възможността за санкциониране на неоснователно, по една или друга

причина оспорване на законосъобразността на акта, както това е предвидено в чл.134, ал.4 АПК.

Преди всичко трябва да се отрече категорично сравняването с разрешенията, дадени относно отговорността за разноси в дадени с оглед на изхода на граждански или наказателни дела. Ако страната, която е изгубила гражданско дело следва да заплати разноските на насрещната страна, това е защото е предизвикала и поддържала съдебен процес, който засяга личната сфера на двете страни; в този спор държавата е само арбитър. А в административния процес държавата е не само арбитър, но участва в процеса като страна на основание или поради действията на своите органи, които действия засягат било отделен правен субект, било широк и неопределен кръг физически и юридически лица. Същите не са равнопоставени с държавата. Те в рамките на цялото административно производство са направо „по-слабата страна”, на която държавата чрез своите органи възлага задължения и определя норми, с които трябва да се съобразява поведението си. Именно поради тази неравнопоставеност е изрично установено конституционното право на оспорване на законосъобразността на административните актове. Като гаранция за пълноценното упражняване на това право е недопустимо да се установява отговорност за разноските, направени именно от държавата в лицето на нейни органи или ведомства. Тези разноси са направени по повод упражняването на съдебен контрол за законосъобразността на действията на административните органи. Този контрол принадлежи на държавата в изпълнението на задължението за безусловно спазване на принципа за върховенство на закона. Следователно ако и доколкото са направени разноските в едно административно производство то е станало при изпълнение на основно задължение на държавата, За това те не могат да бъдат прехвърляни на гражданите или юридическите лица. При неблагоприятен изход на административния процес, понасянето на разноските от съответния жалбоподател може да се схваща и като санкция. Такава характеристика има присъждането на разноси в наказателния процес в тежест на признатия за виновен подсъдим (чл.189, ал.3 и 4 НПК). То несъмнено представлява една допълнителна санкция освен наказанието предвидено в наказателния закон за извършване на престъпление.

В крайна сметка задължението по чл.143, ал.4 АПК по своему внася ограничение в упражняването на конституционно право за защита със своя възпиращ ефект. А това противоречи на чл.56 от Конституцията. Осъществяването на съдебния контрол за законност на актове и действия на административните органи съгласно чл. 120, ал.1 от Конституцията се поставя в движение не служебно от съда, а по инициатива на граждани или юридически лица чрез обжалването на административните актове. Дори когато оспорването им по съдебен ред е неоснователно то има положително значение защото потвърждава, утвърждава,

законосъобразността на оспорения акт, с което се въздейства положително върху правното съзнание на гражданите.

24

II. Относно разпоредбата на чл.186, ал. ГПК

Съгласно чл.120, ал.2 от Конституцията „гражданите и юридическите лица могат да обжалват всички административни актове, които ги засягат освен изрично посочените със закон”. Конституционният съд със своето решение № 21 от 26 октомври 1995 год. по конституционно дело № 18/1995г.(ДВ,бр.99/10.11.1995г.) на основание чл.149, ал.1,т.1 от Конституцията е решил, че „съгласно чл.120, ал.2 от Конституцията гражданите и юридическите лица могат да обжалват пред съдилищата всички административни актове, включително вътрешнослужебните щом тези актове нарушават или застрашават техни права или законни интереси и не са изключени изрично със закон от съдебно обжалване”.

А разпоредбата на чл.186, ал.1 предвижда, че право да оспорват подзаконов нормативен акт имат гражданите, организациите (б.н. подобни правни субекти действащото законодателство не познава!) и органите чиито права или законни интереси са засегнати или могат да бъдат засегнати от него, или за които той поражда задължения .

При съпоставяне на разпоредбата на чл.186, ал.1 ГПК с конституционната разпоредба и даденото ѝ от Конституционния съд тълкуване е очевидно, че атакуваната разпоредба ограничава кръга на лицата, които могат да оспорват законосъобразността на даден нормативен административен акт, като поставя изискване за наличие на личен конкретен интерес за обжалването. Текстът не държи сметка за естеството и действието на нормативните административни актове. Съгласно чл.75, ал.1 те са „подзаконови административни актове, които съдържат административно правни норми, отнасят се за неопределен и неограничен брой адресати и имат многократно правно действие”; при това те съгласно ал.2 тази разпоредба „се издават по прилагане на закон или подзаконов нормативен акт от по-висока степен”.

Така нормативният административен акт установява неограничено във времето действие на норми на поведение, ако не за всички граждани и юридически лица, то поне за повече или по-малко определен кръг правни субекти подобно на всеки закон. Ако така установени норми не са съобразени със закона или нормативен административен акт от по-висока степен, той безусловно засяга, нарушава или застрашава правата и законните интереси на всеки. На тази плоскост не е необходимо тази законосъобразност да е довела до конкретни вредни последици за гражданите и юридическите лица.

21

Съгласно чл.4, ал.1 от Конституцията Република България като правова държава се управлява според Конституцията и законите на страната, а съгласно чл.120, ал.2 гражданите и юридическите лица могат да обжалват всички административни актове, които ги засягат изрично посочените със закон. От тази гледна точка разпоредбата на чл.186, ал.1 АПК създава недопустимо и неоправдано ограничение за оспорване на законосъобразността на нормативен административен акт с изискване за доказване на пряк, непосредствен и личен интерес от обжалване. Основният правен интерес на всеки гражданин в правовата държава е тя самата, както се каза вече, да зачита и защитава законите които сама създава. Ето защо намираме, че разпоредбата на чл.186, ал.1 АПК противоречи на разпоредбите на чл.4, ал.1 и чл.120 от Конституцията.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВАС:

/ГР.МАРКОВСКИ/

